

Zomerweek 2010 – Natuurbehoud en biodiversiteit

Met Glenn Deliège, Jos Gysels en Jeroen Watté

Van bij het begin van het natuurbehoud in de 19de eeuw spelen uiteenlopende motieven een rol, zoals ethische (dierenwelzijn) en esthetische (natuurschoon). Aanvankelijk lijken het vooral persoonsgebonden drijfveren te zijn. In de jaren '70 van de vorige eeuw krijgt het natuurbehoud een sterk maatschappelijke (zelfs maatschappijkritische) invulling. Met het begrip 'biodiversiteit' wordt het blikveld verruimd naar de wereld. De biodiversiteitscrisis is verbonden met en verwijst naar andere mondiale crisissen: verwoestijning en ontbossing, armoede en voedselcrisissen, klimaatwijzing. Maar wat zijn daarvan de gevolgen voor individueel engagement. Doen persoonlijke motieven er nog toe nu alles draait om economisch gevaloriseerde ecosysteemdiensten en (wetenschappelijk vastgestelde) instandhoudingsdoelstellingen? Niet alleen wat betreft wilde natuur mag biodiversiteit zich in enige aandacht verheugen in deze tijd van natuurvernietiging, ook in de landbouw is biodiversiteit van cruciaal belang. Agrobiodiversiteit vertaalt zich in het behoud en gebruik van een rijke waaier aan zaden, in het belang van veelkleurige polyculturen, zoals die in de traditie van vele volkeren voorkomen. Ook bij ons was het boerenbedrijf een divers en dus ecologisch gezond bedrijf.

Vervolgens buigen we over de dieperliggende vragen. Het begrip "biodiversiteit" is bezig aan een stromachtige carrière. Het lijkt alsof het begrip altijd al centraal gestaan heeft in ons spreken over de natuur. Niets is echter minder waar: biodiversiteit is een relatief nieuw begrip, dat pas echt ingang gevonden heeft in het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw. In minder dan twintig jaar heeft het zich echter opgewerkt tot hoofddoel van het natuurbehoud. Wat is de relatie tussen "biodiversiteit" en andere begrippen die het natuurbehoudsdebat hebben gedomineerd, zoals "wildernis" of "bedreigde soorten"? Welke voordelen biedt het denken in termen van biodiversiteit voor het natuurbehoud? Welke gevolgen heeft het hanteren van dit begrip op bestaande natuurbehoudspraktijken? In het zoeken naar een antwoord op deze vragen zal de politieke vraag naar de strijd om de natuur aan bod moeten komen: kan of moet het hanteren van de term "biodiversiteit" gezien worden als een poging van welbepaalde groepen om de touwtjes van het natuurbehoudsdebat in handen te krijgen? Lenen courante invullingen van het begrip "biodiversiteit" zich niet al te gemakkelijk tot een "manager/boekhoudermentaliteit" ten opzichte van de natuur, en zo ja, zijn er dan andere, rijkere manieren om het begrip te definiëren? Als snel zal blijken dat onder de vanzelfsprekendheid waarmee wij het begrip "biodiversiteit" hanteren, een groot aantal delicate filosofische en politieke kwesties verscholen liggen.